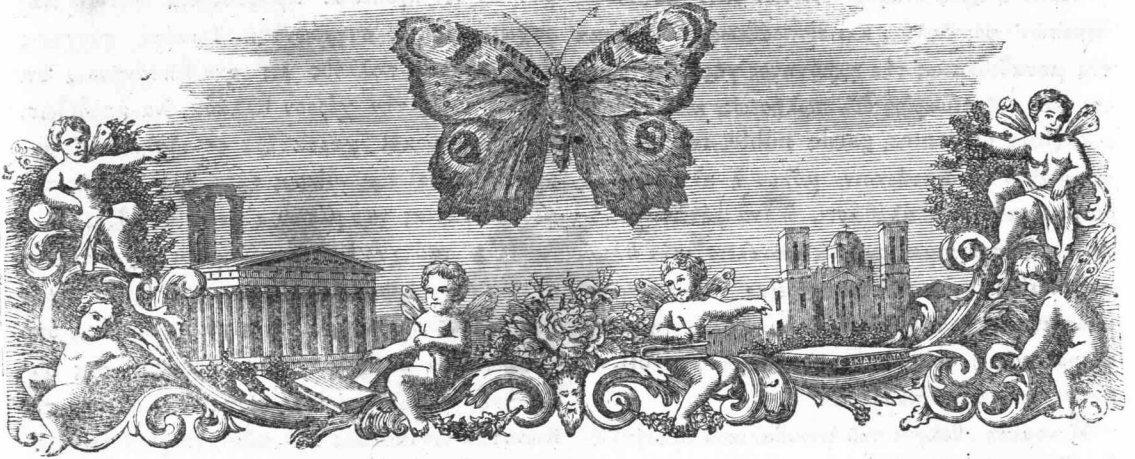

Χ Ρ Υ Σ Α Λ Λ Ι Σ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ, ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Β΄.

15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, 1864.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 41.

Η ΚΑΤΑ ΤΑΣ
ΙΟΝΙΟΥΣ ΝΗΣΟΥΣ
ΦΕΟΥΔΟΚΡΑΤΙΑ.

(Συνέχεια ἴδε φυλλάδιον 40).

Ἡ ὄροι φέουδον, τιμάριον, γῆ αὐθεντικὴ (*terre seigneuriale*) καὶ δικαίωμα τιμαριωτικόν, αὐθεντικόν κ.λ. μετέβηλον σημασίαν κατὰ διαφόρους ἐποχάς, καὶ διαφόρους τόπους.

Ὁ φεουδαλισμὸς ἔχει τὴν καταγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὸ ἔθιμον τῶν ἀρχαίων λαῶν τῆς Γερμανίας τοῦ ἴδιου ἀποκτώσι συντρόφους διὰ τὸν πόλεμον, φιλοδωροῦντες εἰς αὐτοὺς ὄπλα, ἵππους κ.λ. Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῶν δυτικῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Ῥωμαϊκοβυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, τὰ δῶρα ταῦτα ἀντεκατέστησαν διὰ τῶν γαιῶν, αἱ ὁποῖαι διεμερίσθησαν μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τῶν κατακτητῶν, καὶ αἱ δωρεαὶ αὗται, γνωσταὶ ὑπὸ τὸν τίτλον **beneficia**, κατ' ἀρχὰς μὲν ἦσαν μετακληταί, ἀκολούθως δὲ ἰσόβιοι, καὶ ἐπὶ τέλους κατέστησαν κληρονομικαί. Ἐκ τούτων κατὰ τὸν ΙΑ αἰῶνα προέκυψεν ἐντελῶς διωργανισμένον τὸ φεουδαλικὸν σύστημα, ὑπὸ τὸ ὅποιον ἡ κοινωνία συνέκειτο ἐξ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων· καὶ οἱ μὲν πρῶτοι κατατεταχμένοι εἰς διαφόρους βαθμίδας,

ἡ κύκλους ἐξουσίας, ἐξηρπῶντο ἱεραρχικῶς ἀπ' ἀλλήλων, οἱ δὲ τελευταῖοι ἐργαζόμενοι διὰ τοὺς πρῶτους, ἔχαιρον μᾶλλον ἢ ἔττον τῶν δικαιμάτων ἐλευθέρου πολίτου ἀλλ' ἐκάστου ἀρχόντος ἢ ἀρχομένου ἡ ἐξουσία καὶ ἡ ἐλευθερία προσδιωρίζετο ἐκ τῆς καταγωγῆς καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς γῆς, τὴν ὁποῖαν ὄριζεν, ἢ ἐκαλλιέργει. Ἡ παραχώρησις τοῦ τιμαρίου ἐπέβαλεν εἰς τὸν δωροδόχον ὑποχρεώσεις τινάς, γνωστὰς ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τῆς πλειστωῆς καὶ τῆς ὑποταγῆς, συνισταμένας δὲ συνήθως εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἐπ' ὀρισμένης ἡμέρας τοῦ ἔτους 20, 40, ἢ 60, αὐτοπροσώπως, καὶ μετὰ πλειόνων πεζῶν, καὶ ἵππέων, ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως τοῦ τιμαρίου, καὶ εἰς τὴν δικαστικὴν ὑπηρεσίαν, ὅσας εἰς τὸν τιμαριούχου προσκαλεῖτο εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ προϊσταμένου αὐθέντου, πρὸς ἐκδικασίαν παραπόνων κατὰ τοῦ ὁμοτίμου τιμαριούχου. Ἡ ἐξουσία τοῦ τιμαριούχου ἐπὶ τῶν ὑπατελῶν τοῦ τιμαρίου περιελάμβανε περισσότερα ἢ ὀλιγώτερα, καὶ μᾶλλον ἢ ἔττον ἀδικα καὶ παράλογα δικαιώματα (τὰ λεγόμενα φεουδαλικά) ἀναλόγως τῶν ἐθίμων τοῦ τόπου, τῶν ὄρων τοῦ τίτλου τῆς παραχωρήσεως, καὶ τῆς δυνάμεως, ἢ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ τιμαριούχου. Παρεκτὸς τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων δικαιοσύνης, ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης κ. λ. τὰ συνήθη ἦσαν, δικαιώματα προσωπικῆς ἐξουσίας

λ.χ. κηδεμονίας τῶν ἀνηλικῶν, ἀδείας γάμου τῶν θηλέων, δουλειῶν προσωπικῶν ἐράνων ἢ βοηθημάτων χρηματικῶν λ.χ. πρὸς ἐξαγορὰν τοῦ αἰχμαλωτισθέντος αὐθέντου, πρὸς ὑπανδρείαν τῶν θυγατέρων ἢ πρὸς ἀναγόρευσιν τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὡς ἱπποτῶν φορολογίας καὶ εἰσπράξεως τελῶν ἕνεκα τῆς μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος γῆς ἐξαρτωμένης ἐκ τοῦ τιμαρίου διὰ πωλήσεως, κληρονομίας κ.λ. (*lots et ventes, garde noble, rachat* κ.λ.) προνομίων εἰς διατήρησιν μύλου ἢ κλιθάνου, εἰς ὅν ὑπεχρεοῦντο ν' ἀλήθωσιν, ἢ νὰ ψήνωσιν οἱ ὑποτελεῖς τοῦ τιμαρίου, εἰς ἀποκλειστικὴν θήραν καὶ ἀλιείαν ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ τιμαρίου ἰδιοποιήσεως τῶν ἀδεσπότην ζῶων (*épage*). φρουρήσεως ἢ φυλακῆς τοῦ παλατίου (*droit de guet*), καὶ ἄλλα παρόμοια.

Ἡ νομικὴ θεωρία τοῦ φεουδαλικοῦ δικαίου ἐβασίζετο εἰς τὴν διάκρισιν τῆς ἐπωφελοῦς, ἀπὸ τῆς ἀμέσου ἢ πρωτοτύπου κυριότητος (*domaine utile, domaine direct*) ἄγνωστον εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον. Ἐπειδὴ ἡ κυριότης τῆς γῆς συνεδέετο μὲ τὴν ἐξουσίαν, καὶ μὲ τὴν κατάστασιν τοῦ προσώπου, ἔπρεπε νὰ μετέχη τῆς κυριότητος καὶ ὁ ἐκχωρῶν καὶ ὁ ἀποδεχόμενος τὴν γῆν ἐκ τούτου δὲ ἡ ἄμεσος κυριότης τοῦ πρώτου ἔχουσα ὡς σημεῖον καὶ δείγμα αὐτῆς τὴν ἀπολαυτὴν χρηματικῆς τινοῦ ἀποφορᾶς, ἢ καὶ προσωπικῆς δουλείας τοῦ ἐκδοχέως, καὶ ἡ ὠφέλιμος τούτου κυριότης, δηλοῦμένη διὰ τῆς νομῆς καὶ καρπώσεως τοῦ κτήματος. Ὡς τιμάριον ὅμως ἠδύνατο νὰ παραχωρηθῆ οὐ μόνον ἡ κυριότης τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἐξ αὐτῆς ἐξαρτώμενον πραγματικὸν, ἢ προσωπικὸν δικαίωμα κατὰ πᾶν ὑποτελῶν.

Τοιοῦτοι εἶναι οἱ γενικώτεροι χαρακτῆρες τοῦ τιμαριωτικοῦ δικαίου, μὲ τὸ ὅποιον δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν ἄλλα συστήματα ἱεραρχικῆς διακρίσεως κλάσεων, προνομίων, ἢ τιτλοφορίας προσώπων. Οἱ Βυζαντινοὶ εἶχον Δεσπότες, Πρίγκηπας, Δοῦκας, Μεγάλους Δοῦκας, Κόμητας εἶχον Μεγιστᾶνας, Πρωτοσεβάστους, Πανυπερσεβάστους, Ἄρχοντας, ἀλλ' οἱ βαθμοὶ καὶ οἱ τίτλοι δὲν εἶναι ὁ χαρακτῆρ τοῦ τιμαριωτικοῦ δικαιώματος, ὅπερ ἦτον ὅλος ἀλλότριον εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς. Οἱ Ἐνετοὶ εἶχον προνόμια, εἶχον κλάσεις εὐγενῶν, δικαιώματα καταπιστεύσεων, ἐνίοτε πρωτοτοκίας κ.λ. ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἀποτελοῦσι τὸ φεουδαλικὸν σύστημα. Ἐπὶ τέλους ἡ Ἐνετία, καθὼς καὶ ἄλλαι ἀριστοκρατικαὶ, ἢ δημοκρατικαὶ πολιτεῖαι εἶχον καὶ

ἀνεγνώριζον ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας φεουδα, τὰ ὅποια ὅμως ἦσαν ἄπλαϊ προικοδοτήσεις οἰκογενειῶν, μὴ ἔχοντα τὰ προσόντα καὶ τὰς συντελείας τῶν κυρίως καλουμένων φεουδαλικῶν κτήσεων μεθ' ὧν δὲν πρέπει αἰ τιμαριωτικαὶ ἐκείναι παραχωρήσεις νὰ συγχέωνται. Τοιαύτη σύγχυσις ἀπεπλάνησε πολλοὺς εἰς τὴν Ἐπτάνησον, ἔτι πλείονας εἰς τὴν χέρσον Ἑλλάδα, ἵνα ἀποδίδωσι καταγωγὴν καὶ χαρακτῆρα φεουδαλικὸν εἰς θεσμοθεσίας καὶ εἰς ἐνδίκους σχέσεις, ἀλλοτρίας τῆς φεουδοκρατίας τῶν μέσων αἰῶνων τῆς δύσεως.

Πρὸς ταύτην ἔμειναν ἄσχετοι μέχρι τέλους σχεδὸν τοῦ ΙΑ αἰῶνος αἱ νῆσοι τοῦ Ἰονίου πελάγους, διατελοῦσαι, ὡς καὶ ἡ χέρσος Ἑλλάς, ὑπὸ τὴν ἄμεσον κυριαρχίαν καὶ διοίκησιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν σταυροφόρων (Λατίνων, Φράγκων) εὐρίσκομεν τὴν Ἑλλάδα διηρημένων εἰς Τιμάρια. Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΙ^{ου} αἰῶνος μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου ἀπετέλει τὸ Πριγκηπάτον τῆς Ἀχαΐας, ἐξαρτώμενον ἀμέσως ἀπὸ τὸν Λατίνον Αὐτοκράτορα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἡ Κεφαλληνία μετὰ τῆς Ζακύνθου καὶ τῆς Ἰθάκης ἀπετέλου τὴν Κομητείαν τῆς Κεφαλληνίας ἐξαρτωμένην ἀμέσως ἀπὸ τὸν Πρίγκηπα τῆς Ἀχαΐας. Τὸ Πριγκηπάτον τῆς Ἀχαΐας περιῆλθεν περὶ τὰ 1270 εἰς τὸν Πρίγκηπα τῆς Τάραντος ἐκ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῶν Ἀνζού (Ἀνδιγαβῶν) τῆς Νεαπόλεως, καὶ ἡ Κομητεία τῆς Κεφαλληνίας εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Τόκκων ἐκ Νεαπόλεως, ἥτις προσεκτήσεται καὶ τὸ Δουκάτιον τῆς Λευκάδος. Ἡ Ἐνετία λαβοῦσα εἰς τὴν μερίδα αὐτῆς, κατὰ τὴν διανομὴν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας τὴν Κέρκυραν, κατὰ τὸ 1207, παρεχώρησιν αὐτὴν εἰς δέκα τιμαριωχοῦς Ἐνετοὺς, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1210, ἀνεκτήσεν αὐτὴν ὁ Μιχαὴλ Κομνηνός, Δεσπότης τῆς Ἠπείρου καὶ Αἰτωλίας, καὶ τὸ 1259 τὴν παρεχώρησεν ὡς προῖκα εἰς τὴν κόρην τοῦ Ἑλένην, νυμφευθεῖσαν τὸν βασιλέα τῆς Νεαπόλεως Μαμφρέδην. Μετὰ τὴν ἔξωσιν τούτου ἔμεινεν ἡ Κέρκυρα ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ναυάρχου αὐτοῦ Ἐσχινάρδου, καὶ κατὰ τὸ 1271 ἐκυρίευσεν αὐτὴν ὁ Κάρολος τοῦ Ἀνζού, ὁ ἀντικταστήσας τὸν Μαμφρέδην εἰς τὸν θρόνον τῆς Νεαπόλεως. Ἡ Κέρκυρα ἔμεινεν ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐξουσίαν καὶ διοίκησιν τοῦ Βασιλείου τῆς Νεαπόλεως μέχρι τοῦ 1386, ὅτε παρεδόθη εἰς τὴν δημοκρατίαν τῶν Ἐνετῶν. Ἡ οἰκογένεια τῶν Τόκκων διετήρησε τὴν πραγματικὴν διοίκησιν τῆς Κομητείας τῆς Κεφαλληνίας καὶ τοῦ

Δουκάτου τῆς Λευκάδος μέχρι τοῦ 1479, ὅτε ἐγκατέλειπεν ὁ Λεονάρδος Β τὰς νήσους, φεύγων τοὺς Ὀθωμανοὺς, παρ' ὧν οἱ Ἐνετοὶ ἔλαβον ἀλληλοδιαδόχως τὴν Κεφαλληνίαν καὶ τὴν λοιπὴν Ἑπτάνησον. Ἡ δεσποτεία τῶν Ἐνετῶν ἀποτελεῖ μίαν δευτέραν περίοδον ξενοκρατίας ἐν τῇ Ἑπτάνησῳ μᾶλλον γνωστὴν τῆς πρώτης, καὶ μᾶλλον ἀπομακρυνομένην τῆς φεουδαλικῆς διοικήσεως. Ἡ κυρίως φεουδαλικὴ ἐποχὴ τῶν νήσων εἶναι ἡ τῆς κατοχῆς τῶν Σταυροφόρων, καὶ τῶν Σικελιωτῶν ἢ Νεαπολιτῶν.

Ἐκ τῶν σωζομένων τίτλων διαφόρων τιμαριωτικῶν ἐγκαταστάσεων, εἰς τε τὴν χέρσον Ἑλλάδα καὶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἰονίου, κατὰ τὴν πρώτην τῶν περιόδων τούτων, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι οἱ τιμαριούχοι τῆς δύσεως, ὑποβληθέντες ἀπέναντι τοῦ προϊσταμένου αὐτῶν κυριάρχου εἰς τὰς συνθήκας ὑποχρεώσεις τῆς πίστεως καὶ ὑποταγῆς, δηλ. τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνωτέρας δικαστικῆς δικαιοδοσίας, καὶ τὴν πληρωμὴν μικρᾶς τιμῆς ἐνιαυσίου ἀποφορᾶς, δὲν ἀπέκτησαν ὅμως ἐπὶ τῶν ὑποτελῶν κατοίκων ἐξουσίαν περισσοτέραν, καὶ δικαίωμα βαρύτερα ἐκείνων, εἰς ἃ ὑπέκειντο ἐπὶ τῆς βυζαντινῆς δεσποτείας. Οὐδαμῶς ἀπαντῶμεν τὰ φεουδαλικά ἐκεῖνα δικαίωματα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀπῆλλαξε τὴν δύσιν ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις, καὶ εἰς πολλὰς τιμαριωτικὰς, παραχωρήσεις εὐρίσκομεν βῆτῳ ἐπιβαλλόμενον εἰς τὸν τιμαριούχον τὸν ὅρον τοῦ νὰ μὴ ἐπιβάλλῃ εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ τιμαρίου βάρη πλείωτερα ἐκείνων, εἰς ἃ ἐπέκειντο ἀπέναντι τῆς βυζαντινῆς ἐξουσίας. Εἰς τὸ δίπλωμα τῆς παραχωρήσεως τῆς Κερκύρας παρὰ τῆς Ἐνετίας εἰς τοὺς δέκα τιμαριούχους αὐτῆς, κατὰ τὸ 1207, ἀναγινώσκωμεν μεταξὺ ἄλλων ὅρων τῆς παραχωρήσεως, καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τῶν τιμαριούχων **Quos omnes (homines ipsius loci) et alios in ipsis insulis consistentes debemus is suo statu tenere, nihil ab aliquo amplius exigentes quam quod facere consueverant temporibus Grecorum imperatorum**· τοῦτέστι ὅλους τοὺς κατοικοῦντας καὶ διαμένοντας εἰς τὰς αὐτὰς νήσους (τὴν Κέρκυραν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν νησίδια) ὀφείλομεν νὰ διατηρήσωμεν εἰς ἣν εὐρίσκονται κατὰστασιν, οὐδὲν παρὰ τινος αὐτῶν ἀπαιτοῦντες πλείωτερον ἐκεῖνου τῆ ὁπεῖον ἤθιζον νὰ πράττωσι κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Ἑλλήνων Ἀυτοκρατόρων· Ὁ Κάρολος Α' τῆς Νεαπόλεως λαμβάνων τὴν κατοχὴν τῆς Κερκύρας, διὰ δια-

τάγματος αὐτοῦ τοῦ 1272 παρέχει εἰς ὅλους τοὺς πολίτας, καὶ εἰς ὅσους ἐκ τῶν στρατιωτικῶν ἤθελον νὰ μείνωσιν εἰς τὴν νήσον, πλήρη ἀσφάλειαν τῶν προσώπων καὶ τῶν κτημάτων αὐτῶν « **volentes ut terras et bona. quae in ipsa insula legitime obtinent, babeant et possideant sine molestia qualibet, secundum usum et consuetudinem insulae supradictae** » θέλοντες ὅπως τὰς γαίας καὶ τὰ κτήματα τὰ ὅποια νομίμως κατέχουσιν ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ, ἔχωσι καὶ νέμονται ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐνοχλήσεως κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ τὰ ἔθιμα τῆς εἰρημένης νήσου.» Ὁ Κάρολος Γ' παραχωρῶν κατὰ τὸ 1383 εἰς τινὰ Θεόδωρον Σκαλίτην τὰς παρὰ τὴν Κέρκυραν νήσους, Ὀθωνὸν, Ἐρικουσαν Διάπλου Σαμοθράκην, (Matrache) καὶ Ἁγ. Στέφανον ὡς τιμάριον, βῆτῳ καὶ ἐπανειλημμένως ἐπιφυλάττει ἀπαράβλαπτα ἐκ τούτου τὰ ἔθιμα καὶ τὰς συνήθειας τῆς Κερκύρας **salvis usibus et consuetudinis dictae civitatis et insulae** καὶ ἄλλοι **juxta usum et consuetudinem civitatis et insulae supradictae**. Εἰς τοὺτους καὶ εἰς ἄλλους παραπλησίους τίτλους τῆς περιόδου ἐκείνης ὁ ὅρος τιμάριον, κομητεία, βαρονία, φέουδον ἀναφέρονται εἰς τὸ σύνολον τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ τιμαριούχου ἀπέναντι τοῦ ἐκχωρητοῦ κυριάρχου, μᾶλλον ἢ εἰς τιμαριωτικὰ δικαίωματα τοῦ ἐκδοχέως ἐπὶ τῶν κατοίκων τοῦ τιμαρίου, καθὼς τὰ δικαίωματα ταῦτα ὠρίζοντο εἰς ἄλλας ἐπικρατείας τῆς δύσεως, καὶ ὑπενοοῦντο εἰς τὸ φεουδαλικὸν δίκαιον τῆς Γαλλίας λ.χ. ἢ τῆς Γερμανίας. Δικαιούμεθα μάλιστα ἐκ τῶν μαρτυρίων τούτων νὰ συμπεράνωμεν ὅτι, τοῦλάχιστον εἰς Κέρκυραν, ἡ ἀποκατάστασις τῆς γῆς εἰς τιμάρια δὲν διέκοψε τὴν ἰσχύν τοῦ βυζαντινο-βυζαντινοῦ δικαίου, καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων καὶ κανονισμῶν τῶν βυζαντινῶν Ἀυτοκρατόρων, οἵτινες διεῖπον τὰς μεταξὺ τοῦ γεωργοῦ καὶ τοῦ κυρίου τῆς γῆς, εἴτε ἐλευθέρως εἴτε τιμαριωτικῆς, ἐνδίκους σχέσεις.

Ἀλλὰ ἐξ ἄλλων τινων τίτλων παραχωρήσεων καὶ ἐγκαταστάσεων τιμαριωτικῶν ἐπὶ κτημάτων, κειμένων ἐπὶ τῆς χέρσου Ἑλλάδος, ἐπὶ τῆς Ζακύνθου καὶ ἐπὶ τῆς Κεφαλληνίας, ἐν οἷς περιγράφονται ἡ κατάστασις καὶ τὰ δικαίωματα τῶν τιμαριῶν ἐκείνων, βεβαιούμεθα ὅτι καὶ εἰς τὰς νήσους ταύτας, καθὼς καὶ εἰς τὴν χέρσον Ἑλλάδα, διὰ τῆς εἰς τιμάρια μεταβολῆς τῆς ἰδιοκτησίας οὐδόλως μετεβλήθησαν αἱ σχέσεις αἱ πρὸ τῆς κα-

τακτῆσεως τῶν σταυροφόρων ὑπάρχουσαι μεταξύ τῶν κυρίων καὶ τῶν γεωργῶν τῆς γῆς. Τοιούτου εἶδους τίτλων ἔχομεν ἐπὶ ὄψιν τὸ ἔγγραφο, δι' οὗ ὁ Πρίγκηψ Ἀχαΐας τῷ 1336 ἐδωρήσατο πρὸς τὸν Νικόλαον Ἀτζαϊώλην εἰς τιμᾶριον διαφόρους γαίαις καὶ κτήματα εἰς Ἀρμυρὸν καὶ εἰς Καλύβια, περιγραφόμενα καθέκαστα κατὰ τε τὸ εἶδος καὶ τὴν ἀποφορὰν αὐτῶν· καὶ τούτου ἔτι ἀξιοπεριεργώτερον τὸ ἔγγραφο δι' οὗ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐξ ὀνόματος τοῦ Ροβέρτου, Αὐτοκράτορος Κωνσταντινουπόλεως καὶ Πρίγκηπος Ἀχαΐας, δωρεῖται πρὸς τὸν αὐτὸν Ἀτζαϊώλην τὸ τιμᾶριον τὸ ἀνήκον πρὶν εἰς τὸν Lise des Quartiers, ἕνεκα δὲ ἀκληρίας ἐπανελθὼν εἰς τὸν πρίγκηπα Ἀχαΐας, καὶ συγκείμενον ἐκ διαφόρων κτημάτων, κειμένων εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὴν Κεφαλληνίαν. Τὸ συμβόλαιον, ὅπερ φαίνεται μᾶλλον ἀνήκον εἰς τὸ μεσαιωνικὸν δίκαιον τῆς δύσεως, συνεχῶς δὲ μνημονεύεται εἰς τοὺς τίτλους τούτους τοῦ τιμαριωτισμοῦ ἐν τῇ ἀνατολῇ, εἶναι τὸ λεγόμενον ἰδίως πάκτον ἐφ' οὗ θέλομεν ἐπανέλθει ἀκόλουθως. Ἀλλ' οὔτε εἰς τοιούτου εἶδους τιμαριωτικά δικαιόγραφα, οὔτε εἰς ἐκθέσεις ἱστορικὰς τῆς ἐποικῆς ἐκείνης, εὐρίσκουμεν ἐπικρατοῦντα ἐν ταῖς ὀνόσις νήσοις τὰ φεουδαλικά ἔθιμα καὶ δικαιώματα, ἅτινα ὡς ἀσυμβίβαστα μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, κατηργήθησαν ὑπὸ τῆς Γαλιλικῆς ἐπαναστάσεως.

Κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον τοῦ τιμαριωτισμοῦ ἐν ταῖς ἰονίσις νήσοις, τὴν τῆς Ἑνετοκρατίας, παρεχωρήθησαν εἰς διαφόρους πλείεστα τιμᾶρια, ἀλλὰ ταῦτα ἔχουσιν ἐν γένει τὸν χαρακτῆρα ἀπλῶν προικοδοτήσεων. διὰ κτημάτων ἢ δικαιωμάτων, ἀνηκόντων εἰς τὸ δημόσιον, πρὸς οἰκογενεῖας, λόγῳ ἀμοιβῆς ἢ προστασίας, ἕνεκα τῶν κατὰ τῶν Τούρκων πολέμων τῆς Ἑνετίας, διὰ τὴν διατήρησιν τῶν ἐν ἑλληνικαῖς χώραις κτήσεων αὐτῆς. Οἱ Ἑνετοὶ δὲ εἶχον παρ' ἑαυτοῖς, οὔτε ἠδύναντο νὰ προσκρίψωσιν εἰς τὴν παραχώρησιν τῶν τιμαρίων τούτων, τὰ φεουδαλικά δικαιώματα, ἅτινα ἀνεγνώριζε τὸ φεουδαλικὸν δίκαιον τῶν μέσων αἰώνων τῆς Γαλλίας ἢ τῆς Γερμανίας. Οἱ δὲ τίτλοι, τοὺς ὁποίους ἀπένευμον συνήθως μετὰ τῶν τιμαρίων, ἦσαν ἀπλῶς τιμητικοὶ ἄνευ τινος ἐξουσίας τοῦ τιμαριούχου ἐπὶ τῶν κατοικούντων ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ τιμαρίου. Οἱ Ἑνετοὶ οὔτινες μέχρι τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, ἦτοι μετὰ τὸν διοργανισμὸν τῆς φεουδοκρατίας εἰς τὴν δύσιν, ἀνεγνώριζον τὴν κυριαρχίαν τῶν Βυζαντινῶν Αὐ-

τοκρατόρων, καὶ μέχρι τῆς πτώσεως τῆς δημοκρατίας, ὡς βάσιν τῆς ἀστυκῆς αὐτῶν νομοθεσίας ἐτήρησαν τὸ βυζαντινὸν δίκαιον, δὲν ἠδύναντο νὰ παραχωρήσωσιν εἰς τοὺς τιμαριούχους τῆς Ἑπτανήσου, ὧν οἱ πλείεστοι ἦσαν πρόσφυγες τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, δικαιώματα καὶ πρόνομια, μὴ ἀναγνωριζόμενα ὑπὸ τῶν Ἑνετικῶν θεσμῶν. Οἱ Ἑνετοὶ ἐσεβάσθησαν καὶ διετήρησαν τὰ ἰδιωτικά δικαιώματά τῶν πρὸ αὐτῶν ἐγκαταστηθέντων τιμαριούχων, ἅτινα, ὡς εἶδόμεν ἀνωτέρω, δὲν ἀντέκειντο εἰς τὸ βυζαντινὸν δίκαιον, ἀλλὰ δὲν εἰσήγαγον ἄλλα τιμαριωτικά δικαιώματα, οὐδὲ θεσμούς νέους, ξένους τῆς βυζαντινῆς νομοθεσίας, πρὸς ῥύθμισιν τῶν μεταξύ τῶν γεωργῶν καὶ τῶν τιμαριούχων ἐνδίκων σχέσεων. Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ ἔννοια τῶν κεφαλ. Γ'. Γ' καὶ Η'. τῆς συμβάσεως τοῦ Δουκὸς τῶν Ἑνετῶν μετὰ τῆς κοινότητος τῆς Κερκύρας, κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς νήσου εἰς τὴν Ἑνετίαν τῷ 1386.

Πολλοὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἱστορικῶν καὶ πολιτικῶν ὑπὸ ἄκρου φιλελληνισμοῦ ὄθιόμενοι, εἰς τὴν σωρείαν τῶν κατὰ τοῦ φεουδαλισμοῦ ἐγκλήσεων τῶν ἱστορικῶν τῆς δύσεως, προσέθηκον καὶ τὰ κακὰ, ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἐπιέζοντο αἱ νῆσοι τοῦ Ἰονίου ἐπὶ τῆς βυζαντινῆς δεσποτείας. Οὕτω ἡ πλειθὺς ἐκείνη τῶν φέρων, τοὺς ὁποίους ἐπέβαλον οἱ βυζαντινοὶ εἰς τὰ πρόσωπα καὶ εἰς τὰ κτήματα, ἐκουσίας συνεισφορὰς προμηθείας (annonea) δέκατα ἢ κῆνσοι, κεφαλικοὶ φόροι (aurum vicesi marium) ἔκτακτοι φόροι (extraordinaria munera) ρυπαρὰ λειτουργία (sordida munera) κληρονομικὰ τέλη τοῦ Ἰονίου Νόμου, πρόστιμα κατὰ τῶν ἀγῶνων, — ἔγγειος φόρος (indictio, jugarium), χρυσόργυρον (φόρος ἐπιτηδεύματος, aurum lustrale), στεμματικὸς φόρος aurum coronarium) ἕρκος ὑπὲρ τῶν ἐπάρχων, — κτηνολόγιον, νόμιστρα, φόροι ἀλιευτικοί, ζευγολόγια, ὄρεινα (gabellae), μελισσονόμια, χοιροδεκκῆτα, ἀγγαρίαι, κ.λ. (α) ἀπκοιθμοῦνται ὡς ἐφευρήματα καὶ δικαιώματα τῆς φεουδοκρατίας ἐν ταῖς ἰονίσις νήσοις, ἰσχύοντα συνάμα μετὰ τῶν νομμάτων καὶ βιαιοπραγιῶν τοῦ φεουδαλισμοῦ τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης (6). Ἐκ τῶν μνημείων ὅμως τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ τιμαριωτισμοῦ ἐν ταῖς νήσοις πιθανώτερον φαίνεται ὅτι οἱ τιμαριούχοι διεδέχθησαν τὸ δημόσιον καὶ τὸ ταμεῖον τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας εἰς τὴν κυριότητα τῶν

(α) Χίτου ἀπομνημονεύματα T. B. σ.λ. 95, 47 καὶ 76 (6) αὐτόθι σελ. 405.

γαιῶν, καὶ εἰς τὴν εἰσπραξίν μέρους τῶν ἐπὶ τῶν κτημάτων καὶ τῶν κατοίκων ἐπιβεβλημένων φόρων, καὶ συντελειῶν. Αἱ ἀγγραφαὶ ἐβάρυνον τοὺς κατοίκους τῶν νήσων καὶ τῆς Πελοποννήσου πολὺ πρὸς τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν πρώτων τιμαριούχων (N. 11 K. 1, 2. — N. 2. K. 10, 48) ἢ δὲ κατὰστάσις τῶν δουλοπαροίκων καὶ χωρικῶν (villani) τῶν τιμαριῶν φαίνεται μᾶλλον ὡς ἐξακολούθησις τῆς καταστάσεως τῶν γεωργῶν καὶ τῶν παροίκων (coloni) τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν βυζαντινῶν.

Ἱστορικοὶ τινες θέτουσιν εἰς τὸν 11^ο αἰῶνα τὴν ἐξάλειψιν τῆς δουλείας κατὰ τὴν δύσιν, ἀλλ' ὁ προσδιορισμὸς οὗτος δὲν στηρίζεται εἰς βεβαίαις μαρτυρίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Εἰς τὴν Ἀνατολὴν παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς διετηρεῖτο καὶ μέχρι τοῦ 11^ο αἰῶνος. Ἡ κατάστασις τῶν δούλων εἶχε πολὺ βελτιωθῆ. Οἱ ἀπελευθεροὶ ἔχαιρον ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ ἐλευθέρου, οἱ λόγοι τῆς ἀπελευθερώσεως εἶχον πολλαπλασιασθῆ, καὶ ὁ δούλος ἐλογίζετο ὡς ἄνθρωπος, τοὐλάχιστον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ (Ἀλαξ. Κομνηνοῦ Νε. 13.) οἱ δὲ δούλοι τοῦ Αὐτοκράτορος εἶχον ἀποκτήσει καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας ἐπὶ τῶν περισσευμάτων τῆς ἐργασίας των (Λέοντος Νε. λή). Οὐχ' ἦττον ἢ διακρίσις μεταξὺ ἐλευθέρων καὶ δούλων ὑπῆρχεν εἰς τοὺς θεσμούς καὶ εἰς τὰ ἔθνη τῆς κοινῆς, καὶ τὴν τάξιν τῶν δούλων τῶν Ῥωμαίων, εἶχον προσαυξήσει μετὰ τὸν 1^ο αἰῶνα οἱ σκλάβοι τῶν Ἰλλυριῶν (Σκλαβοῦνοι) Βουλγάρων, Σαρακηνῶν Ἀλγερινῶν, Νορμάνων, κ.λ. Ἄν ὁ Νέριος Ἀζχιώλης τιμαριούχος (Seigneur) τῆς Κορίνθου ἐν τῇ διαθήκῃ του κατὰ τὸ 1394 ἀπέδιδεν εἰς τὴν Μαρίαν, θυγατέρα τοῦ Δημητρίου Φέντη, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰ κτήματα αὐτῆς· ἢ δὲ Φραγκίσκα Δούκησα τῆς Λευκάδος, διὰ διατάγματος τοῦ 1325, ἐδωρεῖτο εἰς τὸν Νέριον Ἀζχιώλην δούλην τινὰ χωρικὴν (selavam ef rusticam) εὐδοκίαν ὀνομαζομένην, ἐκ τούτων δὲν πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι οἱ τιμαριῶται εἰσῆγαγον τὴν δουλείαν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὰς νήσους.

Οἱ γεωργοὶ ἰδίως λεγόμενοι (coloni) παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ἀπετέλουν μέσσην τινὰ τάξιν μεταξὺ δούλων καὶ ἐλευθέρων, ἀνήκοντες εἰς τὸ κτῆμα, πᾶς ὅποιον ἐκαλλιέργουν, καὶ ἀπὸ τῶ ὅποιον οὐδ' αὐτὸς ὁ κύριος τοῦ κτήματος ἠδύνατο νὰ τοὺς ἀποχωρήσῃ (N. 7. K. 11, 47 καὶ N. 11. K. 3, 38.) Ὁ Guizot φρονεῖ ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον τὴν θεσμοθεσίαν ταύτην ἐκ τῶν ἐθίμων τῶν Γαλατῶν

κατὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Γαλίας. Ὁ Troplong παρατηρῶν ἀπεναντίας ὅτι ἡ τάξις τῶν γεωργῶν τούτων ὑπῆρχεν εἰς πλείστας ἐπαρχίας τῆς Ἀνατολῆς, ζητεῖ τὴν ἐξήγησιν αὐτῆς εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς γεωργίας, καὶ φρονεῖ ὅτι οἱ coloni τῶν Ῥωμαίων διελέγοντο ἐκ τῶν νοσημονεστέρων καὶ φιλοπικωτέρων δούλων, ἀπελευθερούμενοι δὲ προσκολλῶντο εἰς τὸ κτῆμα τοῦ κυρίου των διὰ μισθώσεως διηνεκοῦς. Ἀποκτῶντες τοὺς καρπούς τοῦ κτήματος ὄφειλον νὰ πληρώνωσιν εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ ὀρισμένον κανόνα, ὅτε μὲν εἰς καρπούς, ἄλλοτε δὲ εἰς χρήματα, καὶ εἰς τὸ δημόσιον τὸν ἔγγειον φόρον, καὶ τὸν προσωπικόν, ὡς ἂν ἦσαν ἐλεύθεροι πολῖται. Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν ἐμορφώθησαν δύο τάξεις γεωργῶν, ἡ τῶν ἐλευθέρων καὶ ἡ τῶν παροίκων. Οἱ μὲν ἦσαν ἀπελευθεροὶ χάριροντες ὅλων τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐλευθερίας, ἀλλ' ὑπόχρεοι εἰς ἐτήσιον τινὰ ἀποφορὰν πρὸς τὸν πρῶτον κύριον αὐτῶν. Οἱ δὲ πάριοι, δούλοι τοῦ κτήματος, ὄφειλον εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ ποσοστὸν τοῦ εἰσοδήματος (μέχρι τοῦ τρίτου) καὶ ὀρισμένην προσωπικὴν ὑπηρεσίαν (συνήθως δύο ἡμερῶν καθ' ἑβδομάδα) εἰς δὲ τὸ δημόσιον τὸν προσωπικόν φόρον αὐτῶν. Καὶ εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὗρον τὴν γεωργικὴν κλῆσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν ἐγκατάστασιν οἱ τιμαριῶται τῆς δύσεως.

Ἐκαστος τούτων ἦτον ὑπόχρεος, ἐγκαθηστώμενος εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ τιμαρίου, νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὸν κύριον, παρ' οὗ ἐξῆρτητο τὸ τιμῆριον, ἀπαριθμησιν (denombrement) διαλαμβάνουσαν τὰ κτήματα ἐξ' ὧν ἀπηρτίζετο, τὰ δικαιώματα, ἅτινα ἦσαν εἰς αὐτὸ προσηρητημένα, καὶ τὰς ὑποχρεώσεις εἰς ἃς ὑπέκειτο ἀπέναντι τοῦ ἐκχωρητοῦ. Ἡ ἀπαριθμησις αὕτη ἔπρεπε νὰ ἦναι ἐπίσημος, ἐνώπιον συμβολαιογράφου συντεταγμένη. Οἱ τιμαριῶται τῆς δύσεως εὗρον εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἀνάλογόν τινὰ θεσμόν Ῥωμαϊκοβυζαντινόν. Χάριν τῆς βεβαιώσεως καὶ εἰσπραξέως τῶν φόρων, ἡ αὐτοκρατορία ἦτο διηρημένη κατ' ἀρχὰς εἰς Τμήματα (capita) ἐσχάτως δὲ εἰς Προεδρεῖας (Ἐπαρχίας) ἕκαστον δὲ τεμάχιον γῆς ἀνεγράφετο κατὰ κεφάλαια, περιγραφομένης τῆς καταστάσεως, τῆς ἐκτάσεως καὶ τῶν δουλοπαροίκων τοῦ ἀκινήτου κτήματος, τῶν καπνοδόχων κ. λ. ἐξ' ὧν προσδιορίζετο ὁ φόρος τοῦ τμήματος (ἀκρόστιχον) Τοιοῦτρόπως τὰς ἀπαριθμήσεις τῶν τιμαριούχων ἀντεκατέστησαν εἰς τὰς ἰονίους νήσους αἱ ἀνγραφαὶ τῶν βυζαντινῶν. Οἱ Ἐνετοὶ

τάς ἐξηκολούθησαν μέχρι τινός, πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων τῆς κοινότητος τῆς Κερκύρας. Καὶ αἱ ἀναγραφαὶ σήμερον εἶναι τὸ σάβανον μὲ τὸ ὅποιον ἐγείρεται ἐκ τῶν ἰονίων νήσων περιτυλιγμένον τὸ φάντασμα τοῦ φρουδαλισμοῦ.

(Ἐπεταὶ συνέχεια).

I ΤΥΠΑΛΛΟΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΗΣ ΣΙΝΝΙΔΟΣ ΠΑΝ-ΣΕΙ-ΠΑΝ.

ΠΕΡΙ τὰ τέλη τοῦ πρώτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Χο-τί ἐγεννήθη ἐξ εὐγενῶν γονέων ἐν Πεκίῳ ἡ διάσημος Πᾶν-σεί-πᾶν ἀδελφὴ τοῦ στρατηγοῦ Πᾶν-τσάο καὶ τοῦ ιστοριογράφου Πᾶν-κού. Ἐξ ἀπαλῶν δ' ὀνύχων ἔρωτα τρέφουσα πρὸς τὴν σπουδὴν, παρίστατο εἰς τὰς παραδόσεις τῶν μικρῶν ὡσαύτως ἀδελφῶν τῆς καὶ ἠκροῶτο προσεκτικῶς ὅλα τὰ μαθήματα, ὅσα ἐκεῖνοι παρὰ τῶν διδασκάλων ἐδιδάσκοντο, καὶ ἀνεγίνωσκεν ἐν παραθύρῳ τὰ βιβλία των, ὥστε βαθμηδὸν δι' ἀόκνου καὶ ἐπιμόνου μελέτης ἀπέκτησε γνώσεις ἴσας ἐκείνων. Νυμφευθεῖσα δὲ ἐν ἡλικίᾳ δεκατεσσάρων ἐτῶν νέον τινα μανδαρίνον, ἀφιερῶθη ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὰ συζυγικὰ καθήκοντα, ὅλον αὐτῆς τὸν χρόνον κατατρίβουσα εἰς οἰκιακὰς φροντίδας, πλὴν ὀλίγων στιγμῶν, καθ' ἃς, προτροπῇ τοῦ συζύγου τῆς, ἐκκλιέργει τὰ γράμματα.

Ἄλλ' ἐν μέσῳ τῆς εὐδαίμονος ταύτης συμβιωσεως ἐλθὼν ὁ ἀπηνής θάνατος ἀνῆρπασε τὸν νέον μανδαρίνον, στερήσας οὕτω νεωτάτην σύζυγον προσφιλοῦς ἀνδρός. Ἐκτοτε δὲ ἡ Πᾶν-σεί-πᾶν ἀποσυρθεῖσα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀδελφοῦ Παν-κού, ἀπεράσισε νὰ διανύσῃ τὸν ἐπίλοιπον βίον ἐν τελείᾳ μονώσει, καὶ νὰ ἐπιζητήσῃ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν μελέτην παραμυθίαν τῆς ἀπαρκαμυθίου αὐτῆς λύπης.

Ὁ Πᾶν-κού, ιστοριογράφος ὢν τῆς αὐτοκρατορίας, κατεγίνετο τότε εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν Χρονικῶν τῆς Σινικῆς αὐτοκρατορίας καὶ εἰς δύο ἄλλα συγγράμματα ἐπιγραφόμενα, τὸ μὲν ὀκτῶ πρότυπα, τὸ δὲ Ἀστρονομικαὶ εἰδήσεις. Ἔργα τοιαῦτα ἀπῆλθον ὡς εἰκὸς μελέτην σύντονον καὶ ἄοκνον πρὸς δὲ καὶ φιλοκαλίαν καὶ κριτικὴν οὐ τὴν τυχοῦσαν. Ὁ Πᾶν-κού λοιπὸν παρατηρήσας ὅτι ὅλα ταῦτα τὰ προτερήματα εἶχεν ἡ ἀδελφὴ

του, δὲν ἀπηξίωσε νὰ ποιήσῃ αὐτὴν συμμετοχὸν ἔργου οὐ τινος τοῦς καρποὺς ἐπόμενον ἦτο αὐτὸς μόνος νὰ δρέψῃ· ἀλλ' ὅμως ὁ δίκαιος οὗτος ἀδελφός οὐ μόνον δὲν ἐσφετερίσθη τὴν δόξαν αὐτῆς, ἀλλ' εὐκαιρίας τυχοῦσης, ἐνθέρμως ἐνεκωμίαζε τῆς ἀδελφῆς τὰς ἀρετὰς, καὶ ὅσῳκις ἀνεγίνωσκεν εἰς ἐπήκοον τοῦ βασιλέως ἢ καὶ ἄλλων φίλων χωρὶα ἐκ τῶν συγγραμμάτων του, ἔλεγε πάντοτε τοῦτο μὲν τὸ ἄρθρον ἐπεξεργάσθη ὁ Πᾶν-κού, τοῦτο δὲ ἡ Πᾶν-σεί-πᾶν.

Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Πᾶν-κού, ὁ αὐτοκράτωρ ἐντεῖλατο τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ νὰ συμπληρώσῃ καὶ ἐπιθεωρήσῃ τὰ ἡμιτελῆ ἔργα τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, τῶν ὁποίων ἡ μετὰ τινα χρόνων δημοσίευσίς τοσαύτην περιποίησεν αὐτῇ δόξαν καὶ φήμην, ὥστε ὁ αὐτοκράτωρ διώρισεν αὐτὴν νὰ διδάξῃ τὴν ποίησιν, τὴν ρητορικὴν καὶ τὴν ἱστορίαν εἰς τὴν αὐτοκράτειρα σύζυγόν του. Καὶ εἰς τοσαύτην δὲ περιοπὴν δόξης ἀνελθοῦσα ἡ Πᾶν-σεί-πᾶν, δὲν ἐθαμβώθη ἀπὸ τὰς ματαίας καὶ ἀνωφελεῖς τῆς αὐλῆς λαμπρότητας, οὐδ' ἐπελάθετο τῆς παιδείας, ἀλλὰ μάλιστα ἐπιθυμοῦσα νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ γυναικείου φύλου, καὶ νὰ διδάξῃ αὐτῷ τὰ ἀληθῆ τῆς γυναικὸς καθήκοντα, συνέγραψεν ἐπίτηδες βιβλίον ἐξ ἑπτὰ συγκροτούμενον κεφαλαίων καὶ ἐπιγραφόμενον *Νου-κίε-τσου-πιέν*. Παραθέτοντες ἐνταῦθα περικοπὰς τοῦ συγγράμματος τούτου, λυπούμεθα ὅτι διὰ τὸ σχροινωτενὲς δὲν δυνάμεθα νὰ δημοσιεύσωμεν αὐτὸ ὁλόκληρον διὰ νὰ γείνη γνωστὸν τοῖς πᾶσιν ὁποίας ἀρχὰς περὶ γυναικείων καθηκόντων ἐπρέσβευον οἱ Σίννακ προὐ δύο χιλιάδων περίπου ἑναιαυτῶν.

Τὰ πρώτιστα καθήκοντα τῆς γυναικός.

Ἄρθρον α'. Ἡ γυνὴ ἐν τῇ κοινωρίᾳ κατέχει θέσιν εὐτελεῆ καὶ ταπεινωτικὴν. « Εἶμεθα τὰ εὐτελέστερα καὶ ἀσθενέστερα πλάσματα ἐξ ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὅθεν καὶ τὰ ταπεινότερα ὑπουργήματα καὶ μᾶς ἀρμολοῦσι καὶ μᾶς παραχωροῦνται. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην πρέπει νὰ ἔχωμεν πάντοτε κατὰ νοῦν ἐν τῷ καθημερινῷ ἡμῶν βίῳ, διότι αὕτη ἔσται ἀνεξάντλητος πηγὴ εὐδαιμονίας εἰς τὰς εὐ φρονούσας. »

« Ἀρχαίῳθεν ὅταν ἐγεννᾶτο κόρη, οὐδὲ προσεῖχέ τις εἰς αὐτὴν ἐπὶ τρεῖς ὅλας ἡμέρας, ἀλλ' ἄφινον τὸ βρέφος κατακείμενον παρὰ τὴν κλίνην τῆς μητρὸς, καὶ μόλις μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐπεσκέπτοντο τὴν λεγῶ καὶ ἐφρόντιζον περὶ τῆς νεογενήτου κόρης. Ὁ πατὴρ τότε βαστάζων τὴν